

Лекція 3/12. Державна прикордонна служба України: призначення, основи функціонування

- 1. Призначення ДПСУ, державний кордон України, охорона та захист державного кордону.**
- 2. Основи функціонування державної прикордонної служби України**
- 3. Функції та завдання Державної прикордонної служби України.**

1. Закон України «Про національну безпеку України»
2. Закон України «Про оборону України».
3. Закон України «Про Державну прикордонну службу України».
4. Закон України «Про державний кордон України».
5. Закон України «Про прикордонний контроль».
6. Закон України «Про прилеглу зону України».
7. Закон України «Про виключну (морську) економічну зону України».
8. Закон України «Про розвідку».
9. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність».
9. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність».
10. Закон України «Про правовий режим воєнного стану».
11. Закон України «Про основи національного спротиву» зі змінами від 03.08.2023 №41.
12. Указ Президента України від 23 вересня 2016 року 406/2016 "Про затвердження Положення про територіальну оборону України".
13. Указ Президента України від 14.09.2020 року "Про Стратегію національної безпеки України".
14. Указ Президента України від 21.03.21 № 121/2021 "Про Стратегію воєнної безпеки України".
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 року №855 "Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад".
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 липня 2015 року № 544 "Про затвердження Типового плану запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях".

Державний суверенітет — верховенство держави на своїй території і незалежність у міжнародних відносинах.

У Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. зазначені такі ознаки державного суверенітету України:

- 1) верховенство — відсутність іншої вищої суспільної влади на території країни: державна влада може скасувати, визнати недійсним будь-який прояв усякої іншої суспільної влади;
- 2) самостійність — можливість самостійно ухвалювати рішення усередині країни та ззовні за дотримання норм національного та міжнародного права;
- 3) повнота — поширення державної влади на всі сфери державного життя;
- 4) неподільність влади держави в межах її **території**;
- 5) незалежність у зовнішніх відносинах — можливість самостійно ухвалювати рішення ззовні країни за дотримання норм міжнародного права і поважання суверенітету інших країн;
- 6) рівноправність у зовнішніх відносинах.

Актуальність

Суверенітет у сучасному міжнародному праві.

Підсумок розвитку ідеї державного суверенітету відображений у **6 принципах** сучасного **міжнародного права**:

- Принцип територіальної рівності цілісності держав захищає **право держави** на цілісність і **недоторканість її території**, є **найважливішим засобом забезпечення суверенітету держави**;
- Принцип непорушності **державних кодонів** регламентує відносини держав з приводу встановлення і охорони кордону. Пов'язаний з принципом **недоторканості державного кордону**, який існував з давніх часів;

Актуальність

Перші, з честю

ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Актуальність

МИР

КРИЗА

ВІЙНА

1. ПРИЗНАЧЕННЯ ДПСУ, ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ, ОХОРОНА ТА ЗАХИСТ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ.

Державна прикордонна служба України є правоохоронним органом спеціального призначення, що реалізує державну політику у сфері безпеки державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні. **(Закон України «Про національну безпеку України»)**

ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Державний кордон України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору.
(Стаття 1. Закону Про Державний кордон України)

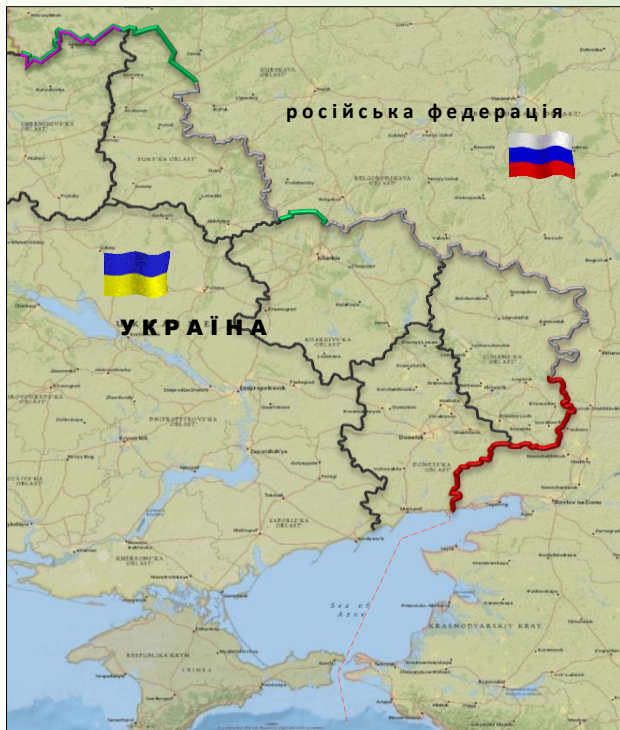
Державний кордон України визначається Конституцією (254к/96-ВР) та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.
(Стаття 1. Закону Про Державний кордон України)

В умовах євроінтеграції державний кордон з росією та білоруссю у перспективі стане зовнішнім кордоном Європейського Співтовариства

ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

10

Делімітація державного кордону з Росією завершена у 2003 році

Не врегульовано питання делімітації морської ділянки, континентального шельфу та В(М)ЕЗ України і Росії у Чорному морі

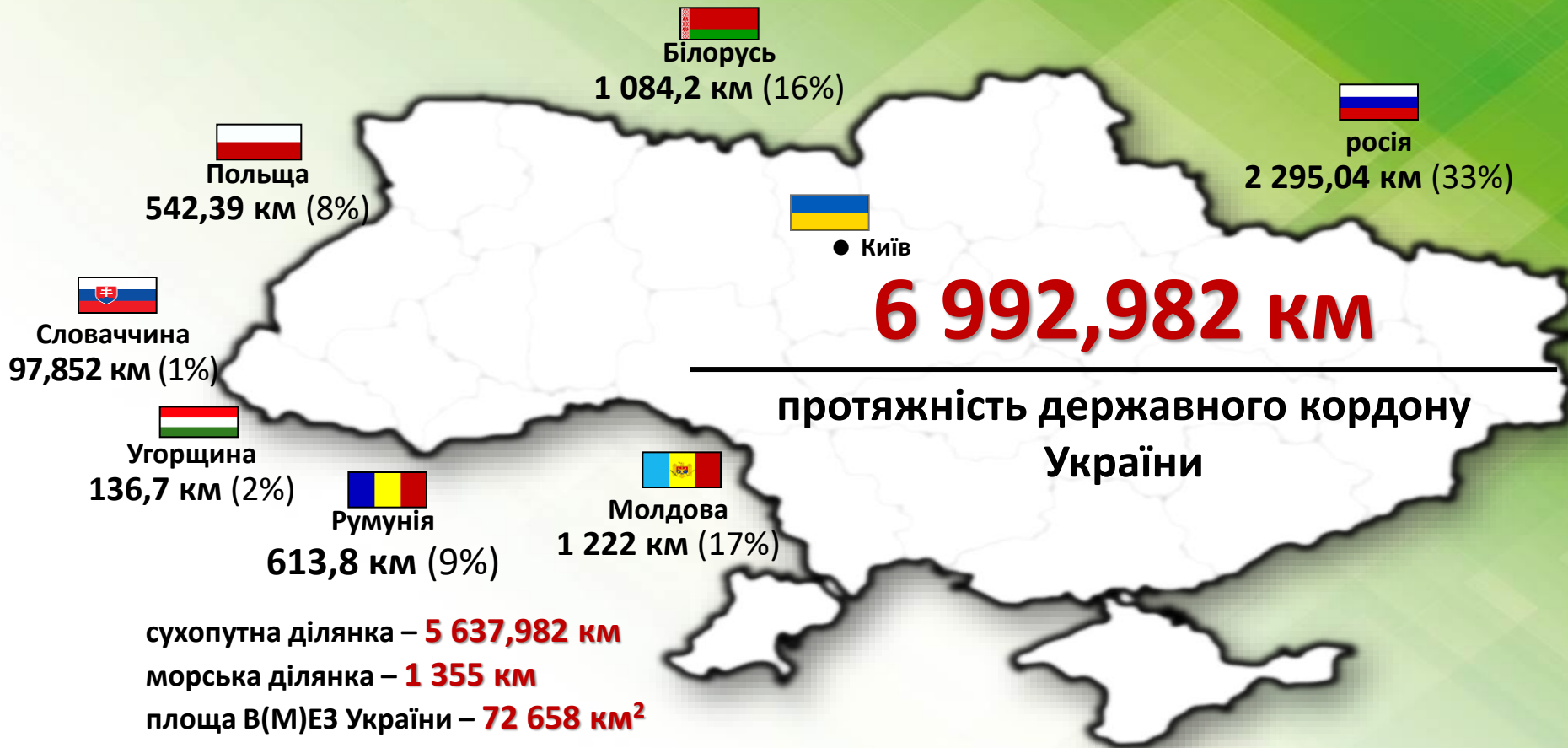
Демаркацію державного кордону **не проведено**

Останнє засідання спільної демаркаційної комісії відбулось у грудні 2013 року

З травня 2015 року роботи з позначення державного кордону здійснюються ДПСУ в односторонньому порядку

ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

11

ОХОРОНА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ Є НЕВІД'ЄМНОЮ СКЛАДОВОЮ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ І ПОЛЯГАЄ У ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОЮ ПРИКОРДОННОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ НА СУШІ, МОРІ, РІЧКАХ, ОЗЕРАХ ТА ІНШИХ ВОДОЙМАХ, А ТАКОЖ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ У ПОВІТРЯНОМУ ТА ПІДВОДНОМУ ПРОСТОРІ ВІДПОВІДНО ДО НАДАНИХ ЇМ ПОВНОВАЖЕНЬ ЗАХОДІВ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ.

(Стаття 2. Закону про Державний кордон України)

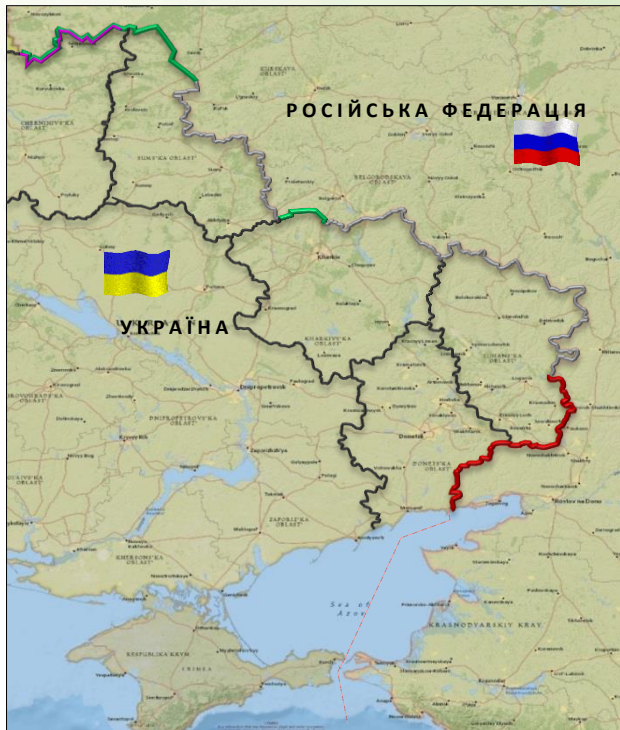
ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ, ЯКЩО ІНШЕ НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО МІЖНАРОДНИМИ ДОГОВОРАМИ УКРАЇНИ, ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ:

- 1) **на суші** - по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах;
- 2) **на морі** - по зовнішній межі територіального моря України;
- 3) **на судноплавних річках** - по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (ручаях) - по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах - по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми.

Стаття 3. Закону про Державний кордон України)

НЕЗАВЕРШЕНІСТЬ ПРАВОВОГО ОФОРМЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ З РФ

14

Делімітація державного кордону з Росією завершена у 2003 році

Не врегульовано питання делімітації морської ділянки, континентального шельфу та В(М)ЕЗ України і Росії у Чорному морі

Демаркацію державного кордону **не проведено**

Останнє засідання спільної демаркаційної комісії відбулось у грудні 2013 року

З травня 2015 року роботи з позначення державного кордону здійснюються ДПСУ в односторонньому порядку

ЗАГОСТРЕННЯ ОБСТАНОВКИ НА БІЛОРУСЬКІЙ ДІЛЯНЦІ

активізація військового співробітництва РБ та РФ, зокрема проведення спільних стратегічних навчань (*КШН «Захід-2021»*)

ускладнення суспільно-політичної ситуації в Білорусі

активізація незаконного переміщення до України сигарет (*з метою подальшої їх переправки до країн ЄС*)

виникнення конфліктної ситуації у ППр, у зв'язку з накопиченням білоруською Стороною значної кількості паломників-хасидів, незважаючи на діючу в Україні заборону щодо їх в'їзду

Основна проблематика:

- ✓ відсутність контролю молдовською стороною за придністровською ділянкою
- ✓ незаконне переміщення товарів, у т.ч. спирту з застосуванням незаконних трубопроводів
- ✓ незавершеність договірно-правового оформлення проходження лінії державного кордону на місцевості

2. ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

17

Функціонування системи — це сукупність процесів, що завдяки внутрішнім та зовнішнім зв'язкам забезпечують існування та розвиток системи в часі.

Основою функціонування **Державної прикордонної служби України** є нормативно-правові акти, акти нормативно-технічного характеру України, а також нормативно-правові акти ЦОБВ, яким Законами України делеговані повноваження на видання таких актів, що стосуються діяльності ДПСУ (приклад: повітряний кодекс).

Стаття 4. Правова основа діяльності Державної прикордонної служби України

Правовою основою діяльності Державної прикордонної служби України є [Конституція України](#), [Закон України "Про державний кордон України"](#), Закон України «Про Державну прикордонну службу України», інші закони України, видані на їх виконання акти Президента України, Кабінету Міністрів України, а також міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Основними **принципами** діяльності Державної прикордонної служби України є:

1. Законність;
2. Повага і дотримання прав та свобод людини та громадянина;
3. Позапартійність;
4. Безперервність;
5. Поєднання гласних, негласних та конспіративних форм і методів діяльності;
6. Єдиноначальність; колегіальність при розробці важливих рішень;
7. Взаємодія з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями при здійсненні покладених на Державну прикордонну службу України завдань;
8. Відкритість для демократичного цивільного контролю.

3. ФУНКЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

19

Завдання Державної прикордонної служби України

1. Забезпечення недоторканості державного кордону України

2. Охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні

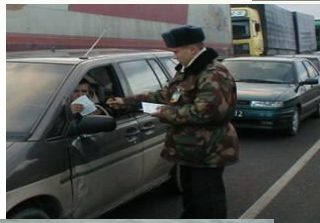
Закон України «Про Державну прикордонну службу України»

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

20

Виконання зазначених у частині першій цієї статті функцій є оперативно-службовою діяльністю Державної прикордонної служби України (1-6).

1. Охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лінії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму;

2. Здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення

3. Охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій

4. Ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України згідно із законами України "Про розвідувальні органи України" та "Про оперативно-розшукову діяльність"

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

21

5. Участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів

6 участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом

7. Участь у здійсненні державної охорони місць постійного і тимчасового перебування Президента України та посадових осіб, визначених у Законі України "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб

8 Охорона закордонних дипломатичних установ України

9. координація у мирний час діяльності утворених відповідно до законів України військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України, відповідно до [частини третьої](#) статті 2 Закону України "Про державний кордон України"

10. координація діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України, пропуску до/з тимчасово окупованої території України або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України та в контрольних пунктах в'їзду-виїзду

Лекція 3/12. Державна прикордонна служба України: призначення, основи функціонування